

Stanje na Slov. Koroškem utemeljuje pravico do priključitve k FLRJ

V zvezi z londonsko konferenco namestnikov zunanjih ministrov za pripravo mirovne pogodbe za Avstrijo in v zvezi z lažnjivim prikazovanjem dejanskega položaja na Slovenskem Koroškem s strani uradnih avstrijskih predstavnikov in delo avstrijskega časopisja sta dala predsednik Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško tov. dr. Franc Petek in predsednik Slovenske prosvetne zveze tov. dr. Franci Zwitter dopisniku TASS-a sledečo izjavo o resničnem stanju na Koroškem:

V zvezi s ponovnim razpravljanjem o vprašanju meja odmeva v zadnjem času iz avstrijskega tiska kakor na povelje samo kategoričen ne k vsem tem vprašanjem. Pri tem se avstrijski tisk sklicuje na to, da je vprašanje meja »res judicata« (odložena zadeva). Avstrijsko časopisje tudi enoglasno trdi, da je edino Osvobodilna fronta nezadovoljna z »vzorno« rešitvijo popolne kulturne in gospodarske svobode za koroške Slovence in z dvojezičnim šolstvom.

K temu je treba ugotoviti sledeče:

Slovensko vprašanje na Koroškem ni bilo nikdar »res judicata«. To najbolj dokazuje dejstvo, da se je vse slovensko ljudstvo na Koroškem strnjeno dvignilo in šlo pod vodstvom Osvobodilne fronte v oboroženo borbo proti nemškemu fašizmu ter istočasno za nacionalno osvoboditev in združitev Slovenske Koroške z Jugoslavijo. V primeri s težkim krvnim davkom, ki so ga dali koroški Slovenci, se Avstrija ne more sklicevati na nič enakovrednega.

Navzlic temu pa avstrijske oblasti ne samo da ne priznajo Osvobodilne fronte, temveč jo sistematično dolžijo velenosti in jo poizkušajo nasilno zatreti z

zastraševanjem in grožnjami s ponovnim izseljevanjem.

Tako je bil med drugim proti vsem pravicam obsojen sekretar Osvobodilne fronte Karl Prušnik zaradi govora, ki ga je imel, na eno leto ječe; drugim funkcionarjem Osvobodilne fronte so avstrijske oblasti odvzele potne liste oziroma odrekale potna dovoljenja, da bi preprečile vsak stik z matičnim narodom v Jugoslaviji.

V nasprotju z vsemi uradnimi izjavami o kulturni svobodi je varnostna direkcija za Koroško prav v zadnjem času z avtoritativnim vmešavanjem ob izločitvi novega odbora Slovenske prosvetne zveze poskušala zatreti kulturne svobode koroških Slovencev.

Prepovedi slovenskih prireditev ter

nasilne motnje po nacističnih »Wurfkomandah« vpričo avstrijske žandarmerije so na dnevnem redu.

Stroga cenzura in politični ukrepi naj bi onemogočili vsako svobodno izražanje misli in volje slovenskega ljudstva na Koroškem.

Na gospodarskem področju koroška deželna vlada doslej še ni ukrenila ničesar, da bi slovenske zadrage prišle zopet do svojega premoženja, ki jim je bilo uropano. Tudi vsa prizadevanja pri pristojnih ministrstvih so ostala doslej brezuspešna.

Tale hvalisani sistem dvojezičnih šol, kakor ga je upeljala koroška deželna vlada leta 1945, je dejansko samo nadaljevanje zloglasnih »koroških utrkvističnih šol«. Šole na Koroškem so slej

ko prej torišče velenemških šovinistov in nacistov.

Januarja 1948 je bila na novo spet postavljena večina nacističnih učiteljev. Maloštevni slovenski učitelji — 24 na 102 ljudskih šolah — imajo skrajno težko stališče.

Potom »posvetovanj staršev«, ki jih po preizkušeni metodi uprizarja BHS, bodo kmalu odpravili tudi ta pičlo odmerjeni dvojezični pouk.

Tudi zahtevi koroških Slovencev po slovenski srednji šoli do danes ni bilo ugodeno.

Vsa ta dejstva in izkušnje potrjujejo, da more edino združitev Slovenske Koroške s Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo zagotoviti koroškim Slovincem politično, kulturno in socialno svobodo.

Koroški Slovenci protestirajo proti lažnivim izjavam zunanjega ministra dr. Gruberja

V zvezi z izjavami avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja v Londonu je poslal Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško konferenci zastopnikov zunanjih ministrov za pripravo avstrijske mirovne pogodbe v Londonu brzojavko, v kateri ogorčeno protestira in zavrača lažnive trditve dr. Gruberja. Brzojavka ugotavlja: »Mimo sožitja v prednacistični Avstriji je obstajalo v odrekanju slovenskih šol, soudeležbe pri upravi, terorističnem razbijanju slovenskih prireditev, potvarjanju ljudskih štetij in sabotiranju obvez St. Germainse pogodbe.«

Dalje poudarja brzojavka, da so današnje ljudske šole centri germanizacije

in da so zahteve po lastni gimnaziji, učiteljski in kmetijski šoli avstrijske oblasti odbile.

Brzojavka pravi dalje: »Naše partizane blatijo, preganjajo in zapirajo. Gruberjev najožji sodelavec narodni poslanec Schumy jih je nedavno imenoval roparje.«

Vojni zločinci so nekaznovani na svobodi in se udeležujejo v Gruberjevi politični stranki proti koroškim Slovincem.

Pokrajinski odbor OF protestira v brzojavki tudi proti pritegnitvi deželnega glavarja Wedeniga k pogajanju v Londonu in ugotavlja, da je Wedenig pozdravljal nemški fašizem in bil kolaboracionist. Dne 12. novembra pa je v ko-

roškem deželnem zboru obžaloval, da trenutno še ne more obračunati s koroškimi Slovenci.

Ob koncu je v brzojavki rečeno: »Da moremo dokazati resnično stanje na Slovenskem Koroškem in podrobno utemeljiti nujnost priključitve k FLRJ Jugoslaviji, zahtevamo zaslišanje predstavnikov koroških Slovencev.«

Brzojavko v Londonu je poslala tudi Zveza slovenskih izseljencev, ki zavzema stališče do položaja, v katerem se nahajajo danes slovenski izseljenci na Koroškem in ostro obsoja lažnive izjave dr. Gruberja ter ugotavlja, da krivci izselitve še do danes niso bili kaznovani, marveč je večina od njih na odgovornih položajih, kjer nekaznovani javno nadaljujejo z zatiranjem koroških Slovencev.

V brzojavki je rečeno med drugim:

»Gruber laže, da nam je vlada omogočila povratek v domovino. Resnica je, da še danes ščiti nacistične roparje. Naši domovi so še danes last SS-komisarja za utrjevanje nemštva. Finančni minister nam je ponovno odbil odškodnino. Lanski delegat Koroške v Londonu nacist Piesch je 1946. leta razpustil našo zvezo. Proslavo dneva nasilne izselitve je napadel s svojo policijo, ki je polna nacistov. Hitlerjev podpolkovnik Stossier, ki ji danes načeljuje kot polkovnik in varnostni direktor. Pri tem so nečloveško pretepali slovenske izseljence in jih zapirali. Taka je avstrijska svoboda in demokracija za koroške Slovence. Maier-Kaibitscheva sodelavca SS-Standartenführer Steinacher in šovinist Schumy ter Helmer, Graf in Wedenig ponovno grozijo z nasilnim izseljevanjem. Zahtevamo, da se tem načrtom avstrijskih šovinistov napravi konec s priključitvijo Slovenske Koroške k Jugoslaviji.

Tudi na informativnih sestankih in zborovanjih, ki se vršijo po naših vaseh, protestira slovensko ljudstvo proti potvarjanju dejanskega stanja na Slovenskem Koroškem. Številne resolucije in brzojavke, ki jih pošilja slovensko ljudstvo v London, pričajo, da se koroški Slovenci ne bodo nikdar odrekli svoji osnovni zahtevi — priključitvi k Titovi Jugoslaviji, ker le tam je zagotovljena popolna svoboda in enakopravnost.

Demokristjanska stranka v Italiji uvaja diktaturo

Izvršni odbor demokratične Ljudske fronte sporoča, da demokristjanska stranka ob podpori celotnega reakcionarnega tiska pospešno razširja vesti, da baje demokratična fronta pripravlja državni udar. Izvršni odbor fronte podarja, da je namen te nove kampanje, ustvariti zmedo med ljudstvom ter ugodno ozračje za izvedbo ukrepov, ki naj bi zadušili demokratične svoboščine ljudstva in pravice opozicije.

Včeraj je izjavil minister za notranje zadeve Scelba, da je vladna stranka sklenila zatreti vse ostale stranke in uvesti klerikalno diktaturo v državi. Scelba je izjavil, da so se prenehale vse demokratične tradicije in da ima krščansko-demokratska stranka na podlagi volivnih rezultatov absolutni monopol na političnem, gospodarskem, kulturnem, socialnem in sindikalnem področju države. Odkrito je izjavil, da bo vladna stranka zasedla vse banke in industrijo ter zatrla vsa ostala gibanja, ki niso demokristjanska. Nadalje je obljubil klerikalizacijo šol ter razbitje italijanske Generalne konfederacije.

V zadnjih dneh skušajo eksponenti izdajalskega Saragatovega gibanja po nalogu iz inozemstva na vse načine razbi-

ti italijansko socialistično stranko in preprečiti njeno sodelovanje s Komunistično partijo in demokratično ljudsko fronto. Saragatovec podpira vsa klerofašistična reakcija, delajo pa po direktrah ameriških predstavnikov v Italiji. Skupina Saragatovih podkupljencev v PSI, ki jo vodijo Romita, Matteotti in drugi, je zahtevala, naj skličejo izredni kongres socialistične stranke, da bi razbili enotnost delavcev socialistov in jih zavedli na pot izdajec delavskega razreda, socializma in demokracije.

V zvezi s tem se je sestal izvršni odbor stranke v Rimu in zavrnil zahtevo odpadnikov. Politični sekretar socialistične stranke Lellio Basso je izjavil, da je izvršni odbor sklical nacionalni svet stranke za 15. maja.

Izvršni odbor demokratične ljudske fronte za provinco Modeno je ostro protestiral radi izzivanj in nasilstev, ki jih počenjajo vladni organi nad modenski delavci in pristaši demokratične fronte. Oblasti so uvedle v provinci Modeni obsedno stanje in nadaljujejo z aretacijami. V Sestoli in Montefiorinu so uvedli policijsko uro. Karabinerji so prepovedali fantovske sestanke in to celo v zaprtih prostorih. Pri upravan-

raznih podjetij in ustanov formirajo oborožene odrede.

Po poročilih iz Italije se policijsko nasilje nad demokratičnimi organizacijami in oboroženi napadi fašističnih skvader na člane Demokratične ljudske fronte nadaljujejo po vsej Italiji.

Močne policijske sile so obkolile pokrajinski sedež združevanja bivših italijanskih partizanov v Milanu. Oddelek karabinerjev je pod poveljstvom nekega višjega častnika udril v sedež in izvršil preiskavo v vseh prostorih. V okolici Ternija so oboroženi fašisti streljali s samokresi na skupino pristašev demokratične fronte. Štirje člani fronte so bili težje ranjeni. V protest so vsi delavci v tovarnah in podjetjih Ternija dve uri stavkali.

V Pokrajini Pescara je napadla v kraju San Angelo oborožena skupina fašistov sedež Komunistične partije in ga zažgala. V občini Civitella so fašisti prav tako zažgali sedež Komunistične partije in sedež Socialistične stranke.

V zadnjih dneh je prišlo do zahrbitnih napadov na voditelje Demokratične ljudske fronte. V bližini Catanzara so iz zasede napadli in težko ranili narodnega poslanca na listi Komunistične partije Luigija Silipa.

Gestapovski agenti in rušilci petletnega plana pred ljudskim sodiščem

Pred dnevi se je zaključil pred armadnim vojaškim sodiščem v Ljubljani proces proti Diehlu in soobtožencem. Petnajst obtožencev, od katerih so nekateri zavzemali vidne položaje v FLRJ, se je moralo zagovarjati za vojne zločine, za diverzije, sabotaže, špionaže in za razna druga škodljiva dejanja proti jugoslovanskim narodom.

Obtoženci so se pred okupacijo ali med njo prostovoljno javili ali pa s pismeno izjavo pristali na sodelovanje z Gestapom. Kot svoje agente jih je Gestapo poslal v taborišča, kjer so terorizirali jetnike, osnovali provokatorsko »antifašistično« organizacijo, vršili med interniranci špionažo in izvrševali nad jetniki najbolj nečloveške »poizkuse«, ki so se večinoma končali z mučniško smrtjo med hudimi bolečinami.

Obtožnica ugotavlja dalje, da so obtoženci kot gestapovski agenti iz dobe okupacije po osvoboditvi Jugoslavije stopili v tujo obveščevalno službo in po njenih navodilih kot agenti, ki so pripadali enotni protidržavni organizaciji, vršili načrtno razna škodljiva dejanja, da bi prizadejali čim večjo škodo gospodarski moči in obrambni sposobnosti FLRJ, dovedli v nevarnost njeno neodvisnost in nedotakljivost ozemlja FLRJ. Te zločine so delali z namenom, da bi z nasiljem zrušili njeno obstoječo državno ureditev ter ustvarili protiljudsko vladavino politične in gospodarske odvisnosti od inozemstva.

Obtoženi Diehl Branko je kot agent gestapa ob vrnitvi iz Dachaua dal najvišjim predstavnikom ljudske oblasti lažno poročilo o svojem delovanju in ostalih pajdaših v Dachau-u, da bi z njim prevaril ljudsko oblast ter tako sebe kot ostale gestapovske agente vrnil na odgovorna mesta v državnem aparatu, v čemer je tudi uspel.

Marca 1946. leta se je povezal z agentom tuje obveščevalne službe Martinom Presterlom, mu dajal špionska poročila ter po njegovih navodilih organiziral svojo agenturno mrežo iz bivših gestapovskih agentov iz Dachau-a. S pomočjo svoje agentske mreže je pripravljaval in opravljal načrtne sabotaže v jeseniški železarni. Kot inspektor kontrolne komisije pri vladi LRS je nadrejenim dajal lažna poročila in povzročil izgubo okrog 110 važnih uradnih spisov.

Obtoženi Stane Oswald je kot član špionske organizacije v službi tuje obveščevalne organizacije nastavljal na važna in odgovorna mesta svoje gestapovske pajdaše. Kot pomočnik ministra za trgovino, potem za industrijo, vlade LRS, kasneje pa kot pomočnik zveznega ministra za industrijo in kot agent tujih sil je sovražnemu agentu Diehlu odkrival in dajal razne državne tajne.

Obtoženi Karel Barle se je v marcu 1946 povezal s tujim špionom Presterlom in po njegovih direktivah organiziral agentsko mrežo. Kot odgovoren funkcionar ministrstva LRS in potem kot sekretar ekonomske komisije pri CK KPS je po direktivah iz inozemstva organiziral sabotaže, škodljivstva in diverzije.

Obtoženi Janko Puffler se je kot gestapovski agent po osvoboditvi preko Barleta povezal z agentsko mrežo in kot direktor tovarne stekla v Hrašniku načrtno delal škodo in diverzije.

Obtoženi Martin Presterl se je kot bivši gestapovski agent julija 1945. leta na Dunaju povezal s špionskim centrom neke imperialistične države za špionažo proti Jugoslaviji. Hkrati pa se je prikazoval za velikega prijatelja nove Jugoslavije. Leta 1946. je po direktivah tega vohunskega centra na novo povezal svoje stare gestapovske agente v Jugoslaviji, jih aktiviziral in pridobival nove vohune. Organiziral je načrtno škodljivstvo, diverzije in sabotaže, za kar je svojim agentom v Jugoslaviji prinašal konkretne direktive in instrukcije.

Obtoženi Boris Kranjc se je junija 1945 preko soobtoženega Diehla prostovoljno znova povezal s tujo vohunsko službo in dajal špionske podatke ter vršil načrtno škodljivost po direktivah tuje obveščevalne službe.

Obtoženi Stepšnik Milan je kot bivši

dachauski agent gestapa januarja 1947 v Slovenski Bistrici vzpostavil zvezo z agentom tuje obveščevalne službe. Kot agent tuje obveščevalne službe in direktor tovarne »Impol« je izvrševal sabotaže in namerna škodljivstva ter se povezal z bivšo gestapovsko mrežo.

Obtoženi Vladimir Ličen se je avgusta 1945. leta kot bivši gestapovski agent povezal s tujim agentom inž. Mirkom Piernikom. Kot agent tuje obveščevalne službe je na odgovornem mestu v gospodarskem aparatu FLRJ oviral razvoj industrije ter vršil razna škodljivstva in diverzije v tovarni lakov v Medvodah.

Obtoženi Paul Gasser je kot tuji špijon prihajal v Jugoslavijo, se izdajal za prijatelja in novinarja, zbiral vohunske podatke in poskušal povezati špionske zveze s špionskim agentom Diehлом.

Obtožena Hildegarda Hahn je leta 1946. kot bivša gestapovska agentka pristopila k obveščevalni službi neke imperialistične države, v Avstriji organizirala in špijnila proti Jugoslaviji. S Presterlom je na potovanju po Jugoslaviji vzpostavljala agentske zveze, zbirala špionske podatke ter si beležila naslove funkcionarjev, da bi si ustvarila oporišče za obveščevalno mrežo v Jugoslaviji.

Obtoženi Mirko Košir je bil po dezertiranju iz NOV gestapovski agent in kot tak bil poslan februarja 1944 v Dachau. Po osvoboditvi je zavestno prikrival gestapovske agente in jim tako omogočal nadaljevanje škodljivega in agentskega delovanja. Svoje razdiralno delo je nadaljeval s širjenjem klevet proti ljudski oblasti.

Obtoženi Oskar Juranič je po osvoboditvi dal lažno poročilo o delovanju v taborišču, da bi se z ostalimi agenti vrnil na čim odgovornejše mesto, kar mu je tudi uspelo. Kot vohun se je povezal s tujim špionskim centrom na Dunaju, kateremu je dajal špionske podatke o delu in načrtih zunanjega ministrstva FLRJ, kar mu je bilo omogočeno zaradi njegovih zaupnih funkcij, ki jih je imel v tem ministrstvu.

Obtoženi Peter Čorič se je po osvoboditvi povezal s špionom Presterlom, ki

mu je dal ustno vohunsko poročilo o razmerah v svojem okraju, ter pristal na nadaljnje špionsko delo.

Obtoženi Ramo Dervišević je s špionom Presterlom potoval po Jugoslaviji, mu pomagal vzpostaviti zveze ter pristal, da bi se pri njem zbirala špionska pošta.

Obtoženi Ježe Benegalij je na pobudo soobtoženega Pufflerja izvršil diverzijo v tovarni stekla Hrašnik in s tem povzročil večjo škodo in zastoj v proizvodnji steklenih izdelkov.

Proces je razkril vse zločinsko delo obtožencev za časa okupacije, ko so kot gestapovski agenti v Dachau-u in Augsburgu terorizirali jetnike in jih pomagali uničevati. Dalje je proces razkril, da je neka zapadna imperialistična sila prevzela gestapovske dokumente in agente vzela v svojo špionsko službo. Obtoženi Presterl je izpovedal, da je imel zveze z nekim Stillfriedom in Sobekom na Dunaju, ki sta vodila špiona dunajskega centra. Presterl pravi: »Stillfried je rekel, da ve za mene, da sem v taborišču delal za gestapo, da to delo ne sme prenehati, ker je neka zapadna imperialistična sila prevzela gestapovske dokumente. Takoj po razgovorih sem spregledal, za kaj gre, da obstoja tu center, ki vrši špionažo v prid te zapadne imperialistične velesile«. Stillfried in Sobek sta mu naročila, naj v Jugoslaviji dobi zvezo s starimi dachauci, ki so bili kakor koli zvezani z gestapom, in bi bili sposobni za agentsko delo. Nadalje je dobil nalogo, da zbere poročila iz gospodarstva, industrije in državnega aparata in da vzpostavi zvezo z Diehлом, Barletom in Kranjcem. Tako je začel Presterl v Avstriji pisati članki in knjigo o Jugoslaviji ter osnoval posebno založništvo, ki je izdajalo knjige o Jugoslaviji »z namenom, da bi lažje dobil dovoljenje za Jugoslavijo«.

Marca 1946 je prišel na kongres španskih borcev in takrat vzpostavil zvezo z Barletom, Diehлом, Čoričem in Derviševićem.

Drugič je prišel Presterl v Jugoslavijo oktobra 1946 z direktivo, da se snide z

glavnim agentom dunajskega špionskega centra v Beogradu, Diehlu v Ljubljani pa naj naroči, da od zbiranja podatkov preide k sabotažnim in diverzantskim akcijam.

Svoje špionsko delo pa je Presterl razširil tudi na Koroško, kjer je zbiral politična, gospodarska in kulturna poročila po nalogu svojega centra, ki je te podatke uporabil za napačno prikazovanje koroškega vprašanja.

Sodišče je po opravljeni glavni razpravi ugotovilo, da je obtožba utemeljena in da je krivda dokazana tako v objektivnem kakor v subjektivnem pogledu.

Ugotovljeno je, da so obtoženci kot bivši gestapovski agenti in vojni zločinci po osvoboditvi stopili v službo novih imperialističnih gospodarjev in kot agenti tuje obveščevalne službe nadaljevali s svojim zločinskim delovanjem.

Oblike njihovega protidržavnega delovanja, katere so jim bili nalagali tuji imperialisti, so bile načrtno škodljivstvo v industrijskih podjetjih in državnih ustanovah, sabotaže, diverzije, špionaže in načrtna klevetniška propaganda.

Zločini, ki so jih izvršili obtoženci kot agenti tuje obveščevalne službe, predstavljajo najnevarnejši napad na FLRJ v celoti kot ljudsko državo, zgrajeno na pridobitvah narodnoosvobodilne borbe, napad na državo in na njeno neodvisnost in varnost.

Obsojeni so bili:

Diehl, Oswald, Barle, Puffler, Kranjc, Stepšnik, Ličen in Juranič na smrtno kazen z ustrelitvijo in na trajno izgubo državljskih pravic.

Presterl, avstr. državljani, Gasser, italijan, državljani in Hildegarda Hahn, avstrijska državljanka, na smrtno kazen z ustrelitvijo.

Košir na 20 let odvzema prostosti s prisilnim delom in na 5 let izgube vseh državljskih pravic.

Benegalij na 18 let odvzema prostosti s prisilnim delom in na 5 let izgube vseh državljskih pravic.

Dervišević na 16 let odvzema prostosti s prisilnim delom in na 5 let izgube vseh državljskih pravic.

Čorič na 15 let odvzema prostosti s prisilnim delom in na 5 let izgube vseh državljskih pravic.

Proti obsodbi imajo obtoženci in tožilstvo pravico pritožbe na Vrhovno vojaško sodišče v Beogradu.

Kaj razume g. Gruber pod pravico

V zvezi z izvajanjem avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja v Londonu je slovensko ljudstvo na Koroškem po časopisih »Neue Zeit« in »Volkszeitung« na svoje veliko začudenje izvedelo, kakšne »vsestranske« kulturne, politične in gospodarske svoboščine in pravice uživa v Avstriji.

Ob tej priliki je dr. Gruber celo povabil šefa jugoslovanske delegacije dr. Aleša Beblerja, naj si sam ogleda razmere, v katerih po njegovih trditvah živimo koroški Slovenci. »Volkszeitung« je pripomnila, da to povabilo ni bilo brez prizvoka ironije. To je resnica, ki se je sama ni zavedala. Mi ji v celoti pri-trjujemo. Kajti jasno nam je, da avstrijski zunanji minister za svojo osebo mnogo bolj potrebuje vtise o »pravica in enakopravnosti« koroških Slovencev. Da o razmerah na Koroškem nima pojma, nam je po vsemu kar je povedal, jasno. Brez dvoma je dobil svoje informacije od koroških »strokovnjakov« Schumyja, Steinacherja, Piescha, Wedeniga itd., v kolikor ni poskrbela za »stvarna poročila« koroška deželna vlada. Ravno propaganda z »Volksdeutscherji« iz Jugoslavije nam to potrjuje. Kakšno gnusno potvorbo si je urad koroške deželne vlade v tej zvezi dovolil, je znano iz dunajskega lista »Wiener Illustrierte«. Kakor je potvarjala koroška deželna vlada v tem listu fotografije slovenskih izseljencev, da bi podkrepila svojo odvratno protislovensko propagando, tako je tudi dr. Gruber v Londonu skušal s potvarjanjem resnice odvrniti poglede od zatiranja in terorja, proti kateremu se moramo boriti Slovenci danes na Koroškem. Kajti laž je, da vladata na naši zemlji postavnost in pravica. Ali pa razume g. Gruber pod pravico to, da so njegove oblasti razpusile Zvezo slovenskih izseljencev, da so žrtve nemškega

masilja njegovi policisti pod vodstvom Hitlerjevega podpolkovnika Stossierja razganjali na njihovi proslavi s kamernjem in brigadami že leta 1946? Ali je postavnost to, da se ista varnostna direkcija v Celovcu, ki mrgoli Hitlerjevih oficirjev, poslužuje najbolj nesramnega terorja in ustrahovanja ter potvarjanja zakonov, da bi razbila SPZ po štiridesletnem obstoju? Ali imenuje g. Gruber pravico to, da tri leta po zmagi nad nemškim fašizmom še vedno naše zadruge niso dobile nazaj po koroških nemških šovinistih uropanega premoženja? Ali ni sram g. Gruberja, da to uropano premoženje proti vsem pojmom o poštenosti in zakonitosti zadržuje ravno oni Schumy, ki je danes Gruberjev sodrug v OeVP, a je bil 20 let Maier-Kaibitschev sodelavec in prijatelj? Ali smatra morda Gruber za »velikodušni način poprave škode« slovenskim izseljencem s strani avstrijskih oblasti ravno najnovjšo grožnjo tega V. Schumyja, ki z izkušenim SA-Standartenfirerjem in svetovalcem koroške OeVP Steinacherjem razmišlja o ponovni izselitvi koroških Slovencev? Samo tako je razumljivo, da Gruber ne želi posebnih zagotovil o zasledovanju vojnih zločincev na Koroškem, za katere so itak že izdani posebni ukrepi. Kakšni so ti ukrepi avstrijskih oblasti na Koroškem, nam je jasno, če upoštevamo, da so Gruberjevi pajdaši polkovnik Stossier, deželni poslanec in vicekancler narodni renegat V. Schumy z mnogimi drugimi na merodajnih mestih avstrijske uprave na Koroškem s oboroženo Maier-Kaibitscha, SS-Sturmabführerja Karla Fritza, SA-Standartenführerja Hansa Steinacherja, vodilnega koroškega gestapovca dr. H. Widra in drugih vojnih zločincev že izza dobe volkswehrovskega oboroženega terorja nad koroškimi Slovenci v letih

1919 — 1920. Ravno to dejstvo pa najbolj živo dokazuje, kako je brezpravnost in zatiranje koroških Slovencev v dobi prve avstrijske republike najožje povezana s pripravljanjem in uresničenjem krvavega terorja in velikanskih zločinov v dobi nacizma na Koroškem. Isti šovinisti pa tudi danes na vseh merodajnih mestih dosledno sabotirajo kaznovanje svojih nacističnih soborcev in že ponovno groze z novimi zločini in napadi na koroške Slovence in njihove pravice. Ti krogi hočejo imeti proste roke za uresničenje svojega sovraštva proti slovenskemu ljudstvu tudi v bodoče. Kakšni pa so njihovi načrti za »pravice in enakopravnost« koroških Slovencev v bodočnosti, nam v svojem brezmejnem šovinističnem sovraštvu razkrijejo sami. G. Gruber se je v Londonu trudil s ponavljanjem vseh že znanih potvorb o takozvanih »vzornih dvojezičnih šolah« in vedel povedati, da se mora v njih učiti celo nemško prebivalstvo slovenskega jezika, da se tako ustvari za ta jezik v deželi več razumevanja. Celovška »Neue Zeit« pa mu je že za 1. majnik povedala resnico, da »ti otroci nikdar ne bodo govorili slovenskega jezika«.

Naše trde izkušnje z obljubami, ki jih podajajo koroški šovinisti v kritičnih dneh, da bi razkrinkali pravi obraz svojega brezobzirnega nasilja nad našim ljudstvom, nas varujejo pred vsako zmotno vero v njihovo vrednost. Zato naj bodo Gruberji in vsi njihovi pomagači prepričani, da jim koroški Slovenci nikdar ne bomo nasledili. Kot pred enim letom nacist Piesch, tako se je sedaj ponovno njegov naslednik iz Rainerjeve koroške deželne vlade Wedenig sam razkrinkal v Londonu kot jako dvomljiv informator svojega zunanjega ministra. Prepričani smo, da bo tudi njegov in njegovih vrstnikov poizkus nadaljevanja politike zatiranja in terorja doživel po naši dosledni borbi Pieschovo usodo.

PROSLAVILI SMO 1 MAJ

praznik vsega delovnega ljudstva

Vse delovno ljudstvo je v soboto praznovalo praznik dela — 1. maj. V deželah, kjer se je delovno ljudstvo otreslo izkoriščanja in zatiranja, kjer ustvarja pogoje za lepše življenje, so delovne množice obhajale 1. maj v znamenju obnove in napredka. Delovno ljudstvo držav, v katerih še ne vlada socializem, je praznovalo praznik delavstva v znamenju ojačane borbe za svoje pravice.

Tudi mi koroški Slovenci smo praznovali delavski praznik v bratski in borbeni enotnosti skupno z vsemi naprednimi silami in delovnimi množicami vsega sveta. Obhajali smo ga v znamenju ojačane borbe za naše socialne in kulturne pravice, ki jih nam še danes odrekajo. Skupno z vsem naprednim avstrijskim delavstvom smo manifestirali za boljše življenjske pogoje, za boljši položaj delavstva.

V Borovljah se je zbralo nad 500 Slovencev in avstrijskih antifašistov, slovenske in avstrijske mladine, da na slovesen način praznuje 1. maj. Iz Glinj, Sel in drugih krajev so prišli z godbo, Kapelčani pa so se pripeljali s tremi vozovi, ki so prikazovali prizore iz kmečkega dela in življenja, nastopili so z velikim kladivom in srp — simbolom dela.

Na proslavi je najprej govoril tovariš Madritz, ki je poudaril pomen 1. maja, ki ga obhajajo vsako leto vse delavske množice sveta.

Po govoru tov. Madritza je nastopil tov. France Košutnik, ki je med drugim poudaril, kako praznujejo delovne množice ljudsko demokratičnih dežel delavski praznik v znamenju obnove in napredka. V državah, v katerih vlada socializem, v katerih si vlada ljudstvo samo, se ni treba več boriti proti zatiranju in izkoriščanju človeka po človeku. V teh državah so obhajali praznik delovnega ljudstva v znamenju solidarnosti z vsemi še zatiranimi narodi, ki se odločno borijo za osvoboditev izpod kapitalističnega nasilja in zatiranja. Tudi mi koroški Slovenci praznujemo letošnji 1. maj še v znamenju odločne in ojačane borbe za naše pravice. Danes manifestiramo za naše pravice, za našo enakopravnost in za svobodo našega slovenskega naroda na Koroškem. S 1. majem nadaljujemo našo narodno osvobodilno borbo, nadaljevali in bori se bomo tako dolgo, dokler ne bomo dosegli naše končne cilje, našo resnično svobodo.

V svojem govoru je tov. Košutnik ostro obsodil nasilje, ki ga izvajajo šovi-

nistični nestrpneži nad našim ljudstvom. Obsodil je razne koroške in avstrijske državnike, kakor Schumija, Wedeniga, Gruberja in druge, ki ob vsaki priložnosti govorijo o pravicah koroških Slovencev, v resnici pa jim grozijo s kaznijo in jih imenujejo zločince ter veleizdajalce, samo ker so antifašisti in se borijo za najosnovnejše demokratične pravice svojega naroda.

Ob koncu je dejal, da v naši borbi nismo sami, na naši strani so vsi napredni demokratični narodi s Sovjetsko zvezo na čelu. Skupno z vsemi demokrati in antifašisti bomo dosegli tudi mi koroški Slovenci naše pravice, našo svobodo, za katero so se borili tudi naši partizani in za katero so žrtvovali svoja življenja najboljši sinovi našega naroda.

Po zborovanju so odkorakali vsi navzoči na pokopališče, kjer so položili vence na partizanske grobove. Tov. France Košutnik in tov. Madritz sta se na kratko spomnila padlih partizanov, ki so žrtvovali mlada življenja za boljše in lepše življenje zatiranih narodov, za svobodo

in pravice slovenskega naroda na Koroškem. Tov. France Košutnik je svoj govor končal: »Vi ste nam z vašo odločno borbo začrtali novo pot, katero smo dosegli zmago nad fašizmom. Z uničenjem fašizma pa še nismo dosegli naše pravice, našo svobodo in danes se vam zaklinjamo, da bomo hodili naprej po tej poti tako dolgo, dokler ne dosegemo naših ciljev, za katere ste se tudi vi borili.«

V Železni Kapli se je zbralo nad 300 slovenskih in avstrijskih antifašistov na proslavi 1. maja. Od daleč in blizu so prišli delavci, kmetje in mladina, da na prazničen način obhajajo delavski dan. Tov. Janko Mak je v svojem govoru govoril o 1. maju — prazniku vsega delovnega ljudstva. Govoril je o izkoriščanju delavca po kapitalistični gospodi, o borbi delavskega razreda v kapitalističnih deželah, ki se bori za svoj življenjski obstoj, za svoje socialne pravice. Posebno pa je poudaril borbo slovenskega naroda na Koroškem, ki se ne bori samo za socialne pravice, temveč tudi za kultur-

ZVEZA BIVŠIH PARTIZANOV SLOVENSKE KOROŠKE

VABI

na svečanosti, ki bodo v okviru partizanskega tedna:
v četrtek, dne 6. maja 1948 ob 15. uri na pokopališču v Kotmari vesi

odkritje spominske plošče padlim partizanom

v nedeljo, dne 9. maja 1948 ob 15. uri na pokopališču v Vrbi

postavitev nagrobnega kamna padlim partizanom

v četrtek, dne 6. maja 1948 ob 14. uri v Svečah pri Adamu

spominska svečanost ob priliki obletnice umora treh antifašistov

z igro »Zelena vrvica«

v četrtek, dne 6. maja 1948 ob 14.30 uri v Št. Jakobu v Rožu v telovadnici

svečanost v spomin padlim partizanom

z igro »Nova Miklova Zala«

Kako so PONEMČEVALI

Leta 1848 je revolucionarni podvig narodov tedanje Avstro-Ogrske tudi borbi koroških Slovencev za njihove pravice prinesel vidne uspehe: Do leta 1853 so si priborili 68 popolnoma slovenskih in 50 slovensko-nemških šol. Deželni uradni list, vse deželne uredbe in uradni razglasi so izhajali tudi v slovenskem jeziku. V vseh srednjih šolah Celovca in Beljaka je bila slovenščina obvezna, slovenski dijaki so bili zastopani v teh šolah v številu, ki je v resnici odgovarjalo številu koroških Slovencev.

Ta razvoj pa nikakor ni bil po volji nemškemu šovinizmu, ki je v tistih časih v Avstro-Ogrski vedno bolj napredoval. Že leta 1856 odreja ministrski ukaz nemški pouk v slovenskih šolah in ukaže učiteljem, da mu posvetijo posebno pozornost. Takoj se je pokazal rezultat te germanizatorične odredbe: Že leta 1859 štejejo na Slovenskem Koroškem samo še 16 popolnoma slovenskih in 68 slovensko-nemških šol, dočim so vse ostale že nemške in to deloma v popolnoma slovenskih krajih.

Popolnoma pa je uničil slovensko šolstvo zakon o državnih ljudskih šolah od 14. maja 1869, ki je izročil odločitev o jeziku v šolah deželni šolski oblasti. S pritiskom na občine, posebno pa s pomočjo nemško šovinističnega Schulvereina je odslej deželna šolska oblast, v kateri koroški Slovenci niso bili zastopani, načrtno uničevala slovensko šolstvo. Posebno porast nemškega nacionalistič-

nega imperializma po zmagi Nemčije nad Francijo leta 1870/71 je podprl brezobzirno politiko germanizacije Slovencev na Koroškem. Že leta 1872 so dobile čisto ali pretežno slovenske občine popolnoma nemške šole, slovensko-nemške pa so se spremenile v takozvane »utrakvistične« z nekaj mesecev trajajočim začetnim sporazumevanjem med otrokom in učiteljem v slov. jeziku in nato popolnoma nemškim poukom.

Posebno se je ta germanizatorični pritisk izvajal nad učitelji: Leta 1876 se je na celovškem učiteljski poučevala slovenščina samo še eno uro tedensko. Leta 1877 pa je deželna šolska oblast odrekla vsem učiteljem, ki niso povoljno uvažali nemščine v takozvane »utrakvistične šole«, pripadajoče in službene doklade.

Takozvana utrakvistična šola, ki so jo koroški Slovenci in njihovi voditelji od nekdaj tako v Avstro-Ogrski kot pozneje v prvi avstrijski republiki odklanjali, se je izkazala kot spretno sredstvo, s katerim je velenemstvo vršilo sistematično raznarodovanje in ponemčevanje koroških Slovencev. To trditev najbolje potrjujejo izjave avstrijskih predstavnikov samih, tako Th. Veiterja, ki je v svoji knjigi »Die Slovenische Volksgruppe in Kärnten« napisal za časa prve avstrijske republike leta 1936: »Tako je postala utrakvistična šola vedno bolj sredstvo, ki naj bi iz slovenskih otrok napravilo nemške. To se sicer naravno

ni popolnoma posrečilo, tako da slovenski otroci po zaključku ljudske šole niso zadostno obvladali, če niso bili izredno nadarjeni ali niso imeli slovenskega privatnega pouka, ne nemškega in ne slovenskega jezika.« (str. 71). Isto ugotavlja deželni šolski svet za Koroško v svojem poročilu na zvezno ministrstvo za pouk na Dunaju od septembra 1946, ko pravi: »da je bil rezultat take šolske politike ta, da otroci koroških Slovencev ne obvladajo niti svojega materinega jezika in niti nemščine v zadovoljivi meri.«

Vsi protesti koroških Slovencev proti temu zatiranju in tej brezpravnosti so ostali brezuspešni. Leta 1874 je poslalo 41 občin deželni zbornici zahtevo po slovenskem pouku in slovenskih knjigah. Koroški deželni zbor o tej zahtevi sploh ni hotel razpravljati. Leta 1878 je enak protest in zahtevo stavilo 97 slovenskih katehetov, a tudi to je deželni šolski svet zavrnil. Vsa leta so sledili protesti občin, občinskih šolskih svetov in slovenskih organizacij proti ponemčevanju s pomočjo na papirju »utrakvistične«, v resnici pa popolnoma nemške šole na Slovenskem Koroškem. Istotako so ostale brezuspešne vse intervencije in protesti slovenskih narodnih poslancev v državnem in deželnem zboru.

Nad koroško slovensko mladino se je dosledno izvajal vedno hujši šovinistični pritisk nemškega imperializma. Ko so bile šole s slovenskim učnim jezikom uničene, se je gonja začela celo proti takozvani »utrakvistični« šoli, kljub dejstvu, da je gojila samo prva dva do tri mesece materni jezik otrok, da se je učitelj sploh sporazumel z njimi. (Dalje)

ne in nacionalne pravice, za enakopravnost in svobodo. Tov. Janko je dejal ob koncu, da bomo nadaljevali naš boj za pravice in svobodo slovenskega naroda na Koroškem s tako doslednostjo, kakor smo se borili v narodnoosvobodilni borbi z orožjem v roki proti fašizmu. Ta boj bomo nadaljevali do naše zmage, ko bomo tudi mi koroški Slovenci svobodni in enakopraven del slovenskega naroda.

Tudi v Pliberku se je zbralo veliko število delovnega ljudstva, kjer je govoril tov. Maks Kaki. Govoril je o položaju v Avstriji, kjer vsakodnevni dogodki dokazujejo, da se reakcija poslužuje v svoji borbi vseh mogočih metod, da bi obdržala svoje položaje v svetu. Inozemski kapital si hoče prav v Avstriji postaviti svoja oporišča. Temu pa pomagajo današnji vladajoči krogi, ki so se vidno postavili v službo tujega kapitalizma. Ko je govoril o razmerah na Koroškem, je med drugim dejal, da mi koroški Slovenci tudi zdaj nadaljujemo našo narodno osvobodilno borbo, združeni z vsemi naprednimi avstrijskimi silami. Danes, ko praznujemo 1. maj, manifestiramo za enotnost delovnega ljudstva. Zavedamo se, da bo ta naša borbena enotnost rodila zaželjene uspehe.

V Št. Jakobu v Rožu se je zbrala polna dvorana prebivalcev iz bližnje in daljnj okolice. Govoril je tov. Kazianka, ki je med drugim dejal, da mednarodna reakcija straši miroljubno prebivalstvo z novo vojno. Toda nove vojne se ni treba bati, ker imperialisti, hujskači na novo vojno, niso več sposobni, da bi se borili proti državam ljudske demokracije, proti delovnemu človeku.

Na proslavi 1. maja v Celovcu se je predvsem zbrala naša mladina v velikem številu in skupno z vso napredno avstrijsko mladino praznovala delavski praznik.

VABILO

Kmečka zveza za Slovensko Koroško vabi na občne zbore, ki bodo:

v nedeljo, 9. maja 1948 ob 16. uri popoldne pri Žlindru v Dobu za vse člane občine Blato,

v nedeljo, 9. maja 1948 ob 16. uri popoldne pri Voglu v Št. Primožu za člane občine Rikarja ves,

v nedeljo, 9. maja 1948 ob 9. uri popoldne v društvenem domu v Dobri veši,

v nedeljo, 9. maja 1948 ob 10. uri popoldne v lokalu Kmečke zveze pri Pošleju v Kapli na Dravi.

Slovensko prosvetno društvo v Borovljah vabi

na svoj redni občni zbor, ki bo v soboto, dne 8. maja 1948 ob 20. uri z običajnim dnevnim redom v društvenih prostorih pri Bundru v Borovljah, I. nadstropje.

Vsi prijatelji slovenske kulture pri srčno vabljeni. Odbor

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

NAZNANJA:

Domači igralci priredijo v četrtek, dne 6. maja 1948 ob 14.30 uri v društveni dvorani na Radišah igro »Lesena peč«.

Kapelški igralci gostujejo v četrtek, dne 6. maja 1948 ob 14. uri pri Adamu v Svečah z igro »Zelena vrvica«.

Glinčani gostujejo z novo »Miklovo Zalo« v četrtek, dne 6. maja 1948 ob 14.30 uri v telovadnici v Št. Jakobu v Rožu.

Igralci SPD »Edinost« iz Škofič gostujejo v četrtek, dne 6. maja 1948 ob 14.30 uri z igro »Revček Andrejček« v Zahomeu pri Hrepcu.

SPD »Dobrač« z Brnce gostuje v nedeljo, dne 9. maja 1948 ob 14. uri z igro »Zlatorog« v telovadnici na Ledenicah.

KAJ ŠE DOBIMO

Na odrezke 9, 109, 209, 309 in 404 živilskih nakaznic 40. dodelitvene periode dobijo vsi potrošniki 250 g sode.

Na podlagi prednaročila v 39. dodelitveni periodi se dobijo na odrezek 832 nakaznice za težake 40. dodelitvene periode 2 konjski konzervi.

Skrbimo za pravilno krmljenje svinj

Iz praktičnega predavanja kmeta Božiča na gospodarskem tečaju v Pliberku.

V zadnjih dveh letih se je svinjereja številčno poživila, kljub splošnemu po-

manjkanju močnih krmil za pitanje. Da bo pa krmljenje, predvsem pitanje, šlo našemu kmetu lažje izpod rok, hočemo opozoriti na primeren in pravilen način krmljenja svinj.

Krmljenje plemenskih svinj

Pravilno krmljenje je važno kakor pri pitovnih tako tudi pri plemenskih svinjah. Plemenske svinje potrebujejo predvsem beljakovinske krme, dočim zahtevajo pitovne škrobaste krme. Zato jih je treba že pri krmljenju ločiti. Plemenskim svinjam dajmo le malo krompirja in žitne mešanice. Najboljši za nje sta pesa in repa. Kuhani pesi ali repi odlijemo vodo, potem dobro prekasimo ter dodamo še gotovo množino lucerne, plev, pretresenega senenega droba, še boljše pa drobno narezane lucerne ali druge detelje. — Morda bodo nekateri gospodarji rekli, da je lucerna in detelja za konje in govejo živino. Vedeti moramo, da je za prašiče detelja dober nadomestek za žito, ker je dokazano, da je v enem kg lucerne ali detelje več prebavne beljakovine, kakor pa v enem kg žita. Razlika je samo ta, da je svinja v toliko meri ne more požreti. Da pa plemenskim svinjam pridenemo tudi otrobe ali žitne mešanice, je samo po sebi umevno, ker ravno plemenske svinje prav posebno potrebujejo snovi, ki se nahajajo v tej mešanici. V našem kraju je krompirja za krmo največ na razpolago, tako da se čisto po nekod preveč enostransko krmi. Krompir je zelo bogat po škrobu, a ubog na beljakovinah.

Potrebno je, da se seznanimo z vsemi krmili in da vemo, kakšne in v koliki množini vsebujejo posameznih redilnih snovi. V okviru sedanjih možnosti je priporočljiv sledeči sestav krmne mešanice za pitovne svinje:

- 30% zdrobljenega ječmena,
- 30% ovsu ali korusu,
- 20% raznih otrobov,
- 15% oljnatih tropin,
- 2% apnene moke,
- 2% soli.

V normalnih časih, ko se krmila lahko kupijo in uvažajo:

- 40% ovsu ali ječmena,
- 30% zdrobljene korusu,
- 20% raznih otrobov,
- 10% ribje moke,
- 2% apnene moke,
- 1% soli.

Kmetje, ki nimajo možnosti, da bi svinjam v poletnem času nudili paše, morajo na vsak način pridelati mešanico presejanega pepela ali zdrobljenega oglja, v katerem se nahajajo rudninske snovi. Če imajo dovolj paše, dovolj prostora in humozno zemljo, si dobijo svinje teh snovi same.

Važna je tudi sveža zelena krma. Najboljša zelena krma je tratinica, ki jo najdemo povsod. Če je ni dovolj, posejemo po tratinastih poteh v sadovnjaku pepela in bo tratinica hitro rasla. Kosimo jo pred sončnim vzhodom, da je rosna in sveža. Ovinele tratinice ne krmimo, ker povzročajo prebavne motnje. Tratinico lahko nadomestimo z zeleno lucerno ali deteljo.

Svinja ne more prebavljati vlaknaste in lesnate krme, temveč zahteva lahko prebavno hrano, ker je njeno črevesje krajše od črevesja goveje živine. Za nezdravo krmo je svinja zelo občutljiva; stara, skisana krma je strup za svinjo. Zato je treba staro krmo vedno odstraniti, prav tako ne pripravljati krme na daljši čas. Silo ni dober za svinjo.

Krmljenje mladih prašičev

Dva do tri dni za tem, ko je svinja povrgla, ji je treba dajati bolj pičle krme, (pšenične otrobe), drugače pa je osnovna krma ista kot pri plemenskih svinjah, le po potrebi se da malo več krepke krme. Mlade pujske krmimo redno trikrat na dan. Red, snaga in točnost pokladanja krme so zelo potrebni. Ko so pujski približno tri tedne stari, jih skušamo navaditi na krepko krmo. Dajati jim je treba zdrobljen ječmen ali pšenico v malih količinah, pozimi pa, ko ne morejo na prosto, je treba dajati še prsti in oglja, da preprečimo drisko. Mleko jim dajemo posebej. Ko so razviti in radi žro, jim dajemo sorazmerno žitnega droba in pšeničnih otrobov, pomešanih z vodo. Količina se ravna po apetitu pujskov samih.

Priporočljive so sledeče mešanice: 80% ječmenovega droba (šrota) in 20% beljakovinske krme ali 50% ječmenovega droba, 30% beljakovinske krme.

Izkušnja je pokazala, da vzreja prašičev samo z žitnim zdrobom in mlekom ni najboljša, temveč mora vsebovati po-

Priloga svinjske krme naj bo enostavna.

Kuhanje je prav za prav nepotrebno. Vsa zelena krma naj bo sveža. Seneni zdrob, zrezano deteljo ali lucerno in tudi posušen osat je treba le malo popariti. Pesa in kolerabo krmimo surovo zrezano. Krompir kuhamo ali parimo, ker surovega v večji količini ne prebavijo. Kuhinske odpadke je treba dajati sveže. Mleko se daje sladko ali kislo. Prestarano kislino mleko škoduje, pri prašičih povzroči drisko. Žita ne kuhamo, temveč ga dajemo zdrobljenega in mešanega z oljnatimi tropinami, ribjo moko, senenim zdrobom, krompirjem, peso itd. Mešanica naj bo mokra, prepojena s toplo vodo, kot nekaki žganci. Seneni zdrob, detelja in lucerna se primešajo kuhane mu krompirju.

Krmljenje plemenskih svinj mora biti poceni. Poleti dajemo tratinico ali dodamo malo močnih krmil; pozimi seneni zdrob, zrezano deteljo, pleva in peso. To so najboljše temeljne krmila. Dodatek močne krme naj bo pol do 1 kg dnevno.

Za dojne svinje so potrebna na beljakovinah bogata krmila.

leg mleka tudi drugih beljakovin. — Pujssek naj porabi do odstavitve 20 do 25 kg močne krme in naj doseže v tem času težo 15 do 25 kg.

Odstavljene pujske je treba dobro krmiti, dokler ne dosežejo teže 25 do 40 kg. Šele pozneje jim brez škode lahko pokladamo manj tečno hrano. Dnevni obrok močne krme naj bo 1 do 1,5 kg na glavo. Ostala krma, ki je še potrebna, naj bo po ceni. Ko doseže pujssek težo 40 kg, je krma lahko še cenejša in lažja: poleti dobra paša ali tratinica, pozimi pa seneni zdrob, pleva, rezana detelja in pesa.

Plemenski prašiči naj se krmijo v splošnem tako, da ne zaostajajo v rasti in razvoju in da pridobivajo tedensko po 2,5 do 3,5 kg na teži.

Mladi mrjasci naj dobijo več močne krme. Mrjasci je treba dobro krmiti, toda ne pitati, ker pitani mrjasci postanejo za oplemenitev nesposobni. Krmi naj se jih enako kakor plemenske svinje, samo nekoliko več močne krme; po potrebi dnevno približno 1 do 2 kg ovsnega droba.

Krmljenje pitovnih svinj in prašičev

V nasprotju s plemenskimi svinjami morajo pitovne svinje pridobivati na mesu in masti. Temu primerna naj bo tudi krma. Čimveč požro prašiči tečne krme, temveč pridobe na teži. Za klanje zreli prašiči (pršutarji) naj tehtajo 80 do 100 kg; špeharji pa 100 do 150 kg in še več.

Zaradi pomanjkanja in visokih cen žita moramo opustiti intenzivno krmljenje z žitom, zato pa uporabljamo mešano krmo, žito, krompir, seneni zdrob, pleva, lucerno, deteljo. Predno začnemo s prvim intenzivnim pitanjem, moramo prašiče, ki so dosegli približno 30 kg teže,

pričeti na to navajati. Dokler ne dosežejo teže 60 kg, jih krmimo kakor plemenske svinje. Pri pravilnem pitanju naj prašič pridobi dnevno $\frac{1}{4}$ do 1 kg na teži.

V dobi priprave za pitanje dajmo svinjam poleti tratinice ali pa dobre paše, pozimi pa pleva, drobno narezano lucerno, deteljo in malo krompirja, pese in pomije; k temu dnevni obrok 1 kg močne krme, od 80% žitnega droba in 20% beljakovin ali 1 kg žitnega droba in 2 do 3 litre posnetega mleka (Magermilch). Dnevno je treba dajati eno žlico krmnekega apna na vsakega prašiča.

Prehod k popolnemu pitanju mora biti počasen, da se svinje ne preobjedo. Krmlila, kakor pleva, seneni zdrob, rezano deteljo, lucerno in zelenjavo, je treba polagoma nadomestiti z močno ali takozvano živno mešanico, kakor krompir in žito. Proti koncu naj bo krma vedno gostejša, dajemo 2,5 do 3 kg dnevno (na en obrok). Ugodno vpliva še dodatek zelene krme, pese, pleva itd., da ostane živalim tek ali apetit.

Uspeh zavisi od sestave krmil. Posneto mleko mora biti vedno čisto, sladko ali popolnoma kislo, nikoli pa na pol kislo. Kuhan krompir mora biti ohlajen, pleva in rezana detelja mlačna, ostala krmila pa surova.

Predvsem je treba paziti, da v svinjarih ni prepiha, da je suho in snažno, da se svinja dobro počuti; ko se nažre, naj se povoljno vleže. Pregovor pravi: »Dober počitek je polovica pitanja.« Priporočljivo je, da si preskrbimo glinasta korita. Praktična so zato, ker se lažje čistijo.

OBJAVA

Pričenši s 1. majem 1948 se vpeljejo nakaznice za nakup tekstilnih izdelkov.

Za enkrat so veljavni:

30 posameznih odrezkov in 20 točk na posebne orezke (Stammabschnitte) tekstilnih nakaznic za otroke od 1. do 12. leta;

50 posameznih odrezkov in 40 točk na posebne orezke (Stammabschnitte) tekstilnih nakaznic za potrošnike od 12. leta naprej.

Posebni odrezki I — II oziroma I — IV tekstilnih nakaznic se smejo uporabljati samo v zvezi z ostalimi posameznimi odrezki.

Za olajšavo nakupa na podlagi tekstilnih nakaznic je dopuščeno naslednje blago:

narejene obleke iz ameriških ostan-

kov, razen nogavic in perila;

Unrino blago, razen novagie in perila;

oprsniki (modrci); pasovi za nogavice;

prešiti telovniki.

.....
Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško, Glavni urednik: Dr. Franci Zwitter; odgovorni urednik: Franci Ogris, val Celovec, Salmstraß 6, uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopisil se naj pošljijo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschleßbach 272. Tiska: „Kärntner Volkverlag G. m. b. H.“, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

FRANCE BEVK

Zagledal se je v plamenčke, ki so igravo švigali iz dogorevajočih polen, in se bridko nasmihal. Bilo je od sile enostavno, kot je rekel Sever, a vendar tako zamotano in zapleteno. Obhajala ga je drhtavica, a se je delal mirnega. Čemu se muči? Nič več ne bo razmišljal o tem. Zanj je samo ena pot. Samo ena pot! Raztresti se je hotel z drugimi stvarmi.

»Katina! Katina! Pesem si prej pela?« Zdrznila se je in ga proseče pogledala. Ni mogla zatajiti, kakor bi bila rada, saj jo je slišal.

»Tiho bod', ljubica,« je povedala, se od zadrege spačila v usta in znova gledala v šivanje.

»Saj sem vedel. Zapoje še enkrat!«

Katina je položila roke v naročje, kakor da je brez moči. Z velikimi očmi mu je zastrmela v obraz. Kaj je z njim? Čemu jo muči? Pa so se mu oči smehljale. Povedala mu je, ker se je bala, da je ne najde na laži; a da bi pred njim zapela, ne, to je preveč.

»Saj ne morem.«

»Zakaj bi ne mogla.«

»Lahko že,« je zategnila, ustnice so ji zatrepetale, a obraz ji je šel pol na

smeh, a pol na jok. »Lahko že,« je ponovila skoraj tiho, »a ne pred teboj.«

»Zakaj pa ne pred menoj? Ali je mar kaj tako pregrešnega?« Pesmi so bile, pesmi bodo, ljubezen prav tako, vse je Bog dal. Rad bi slišal... Daj!

Katina je vedela, da ne bo odnehal; poznala je brata. Naslonila je roke na kolena, gledala v ogenj in pela.

»Tiho bod', tiho bod', ljubica, da ne bo zvedela mati tvoja...«

Glas ji je bil spočetka negotov, trepetal ji je od sramu, vsa je rdela od zadrege, bila je zmedena od začudenja, a to je kmalu minilo. Opogumila se je, pesem ji je ogrela srce, ni se več menila za vse okoli sebe, zaživela je samo napetu, glasovno, ki so ji vrel iz dna globokega, neutešenega hrepenenja, kakor voda iz globokega studenca.

Gospod Martin je naslonil glavo na zid, zaprl veke in poslušal. Pesmi ni občutil tako kot Katina, dotaknila se je povsem drugih strun njegove duše. Trepetajoč napev, čar glasov mu je prebujal spomin na marsikateri trenutek. Skrivnostna lepota, čudovita sila, ki je v mesečnih nočeh hrepenenja privrela iz narodove duše. Pred davnimi leti ga je

bil le Prešeren rešil bridkega občutka siromaštva in manjvrednosti. V tem trenutku pa se je nenadoma zavedel silnega bogastva, ki se je v stoletjih ohranilo na teh pobočjih in gričih in njegov rod vezalo z ostalim delom naroda in ga še veže. Bilo mu je, kakor da se mu blažilne kaplje natekajo v srce, ga zamamljajo in tolažijo. A hkrati so mu sladkost blodile grenke misli. Kam to bogastvo? Kam ta lepota? Vse obsojeno v smrt?

Katina je odpela, dvignila obraz, ki se ji je svetil v ognju, in pogledala brata. Med petjem so ji bile stopile solze v oči. Čedermac je še vedno slonel z glavo na zidu in zapiral veke. Nenadoma jih je odprl in se zdrnil, kakor da se je prebudil iz sanj. Nasmehnil se je.

»Lepo si pela,« je prikimal. »Jutri boš zopet pela v cerkvi. Pa ne takih,« se je nasmehnil. »Zdaj pa zapoj kako pobožno. Pomagal ti bom.«

No, to ni bilo nič nenavadnega. Prejšnja leta so v urah, ko je bil dobre volje, peli pobožne pesmi vsi trije, Katina, mati in on. Oddahnila se je.

»Katero?« je vprašala.

»Kakršno hočeš. Ti že veš. Sama izberi!«

»Ti, o Marija...«

»Ne, ne! Ne novejših. Kako staro, domačo.«

Katina se je za nekaj trenutkov za-

gledala v okno. Medtem je vžrel mesec, polagoma se je začelo svetliti. Videti je bilo tenje dreves, ki so se pošastno premikale v vetru. Ozrla se je v brata, si obliznila ustnice in zapela.

»Na gori je kapelica, kapelica žegnana...«

Pri drugem verzu je poprijel tudi Čedermac. S pogledi, zatopljenimi v gasno-či ogenj, sta pela o Mariji, ki je bila zapala in so jo med spanjem okradli Judeži. Bila sta prevzeta, ganjena, na licih jima je igral nasmeh, na obrazih jima je trepetala svetloba luči in plamenov.

Odpela sta, kuhinjo je zagrnila tihota, še veter je za čas potihnil. Katina je pogledala brata, ki je še vedno strmel v gasno-či olje; po licih se mu je pretakal izraz bridkosti, pomešan z radostjo, pomirjenostjo in srečo. Kakor da se ga boji motiti, je nadaljevala delo. Bila sta zamaknjena vsak v svojo misel, vsak v svoje čustvo, ki ju je rahlo kot dih polnilo z blaženostjo... Da bi bilo vedno tako!

Čedermac je slabo spal in težko sanjal. Demonska domišljija in resničnost, vse je bilo čudno spremešano med seboj. Prejšnji dan se je počutil krepkega, zdravega, lahkega, a zdaj se je prebudil s težkim občutkom, kakor da mu je zastrupljena kri.

(Dalje)